

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 9 czerwca 2005 r. została podpisana w Sofii Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii o zabezpieczeniu społecznym, w następującym brzmieniu:

UMOWA MIĘDZY RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ A REPUBLIKĄ BUŁGARI O ZABEZPIECZENIU SPOŁECZNYM

RZECZPOSPOLITA POLSKA

i

REPUBLIKA BUŁGARII,

zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

kierując się wolą uregulowania wzajemnych stosunków w dziedzinie zabezpieczenia społecznego **uzgodniły, co następuje:**

TYTUŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1 Definicje

(1) W niniejszej umowie poniższe pojęcia oznaczają:

1. „ustawodawstwo”: ustawy, przepisy wykonawcze i inne przepisy prawne dotyczące zabezpieczenia społecznego, o których mowa w artykule 2 niniejszej umowy;
2. „właściwa władza”:
 - 2.1. w Republice Bułgarii – ministra lub ministrów właściwych do spraw zabezpieczenia społecznego;
 - 2.2. w Rzeczypospolitej Polskiej – ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego i ministra właściwego do spraw zdrowia;
3. „właściwa instytucja”: instytucję upoważnioną do stosowania ustawodawstwa;
4. „instytucja łącznikowa”: instytucję zapewniającą koordynację i informację między instytucjami obu Umawiających się Stron, uczestniczącą w stosowaniu niniejszej umowy, jak również w informowaniu zainteresowanych odnośnie do praw i obowiązków z niej wynikających;
5. „miejsce zamieszkania”: miejsce stałego pobytu;
6. „miejsce pobytu”: miejsce czasowego pobytu;
7. „świadczenia rzeczowe”: świadczenia zdrowotne lub pomoc medyczną zgodnie z ustawodawstwem Umawiającej się Strony;
8. „świadczenia pieniężne”: świadczenia pieniężne przewidziane przez ustawodawstwo Umawiającej się Strony, w tym wszelkie dodatki i podwyżki dotyczące tych świadczeń;

9. „okres ubezpieczenia”: okresy składowe, okresy zatrudnienia lub pracy na własny rachunek oraz okresy z nimi zrównane, zgodnie z ustawodawstwem Umawiającej się Strony;
 10. „ubezpieczony”: osobę, która jest lub była ubezpieczona zgodnie z ustawodawstwem;
 11. „członek rodziny”: osobę tak określoną przez ustawodawstwo, zgodnie z którym udzielane są świadczenia, lub w przypadkach, o których mowa w artykule 10, przez ustawodawstwo Umawiającej się Strony, na terytorium której dana osoba ma miejsce zamieszkania.
- (2) Inne pojęcia użyte w niniejszej umowie mają znaczenie, jakie im nadało ustawodawstwo każdej z Umawiających się Stron.

Artykuł 2

Zakres przedmiotowy

- (1) Niniejszą umowę stosuje się:
1. w Republice Bułgarii do: przepisów prawnych dotyczących:
 - 1.1. natychmiastowej pomocy medycznej i pomocy medycznej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego;
 - 1.2. świadczeń pieniężnych z tytułu czasowej niezdolności do pracy oraz macierzyństwa;
 - 1.3. emerytur za staż ubezpieczeniowy i z tytułu wieku oraz rent inwalidzkich z tytułu choroby o charakterze ogólnym;
 - 1.4. rent inwalidzkich z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej;
 - 1.5. rent rodzinnych;
 - 1.6. świadczeń pieniężnych z tytułu bezrobocia;
 - 1.7. zasiłków rodzinnych;
 - 1.8. zasiłków pogrzebowych;
 2. w Rzeczypospolitej Polskiej do: przepisów prawnych dotyczących:
 - 2.1. świadczeń rzeczowych;
 - 2.2. świadczeń pieniężnych z tytułu choroby i macierzyństwa;
 - 2.3. emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy oraz rent rodzinnych;
 - 2.4. świadczeń z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej;
 - 2.5. zasiłków z tytułu bezrobocia;
 - 2.6. zasiłków rodzinnych;
 - 2.7. zasiłków pogrzebowych,z wyłączeniem świadczeń z tytułu zaopatrzenia emerytalnego: funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Biura Ochrony Rządu, żołnierzy zawodowych oraz uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku.
- (2) Niniejszą umowę stosuje się również do ustawodawstwa, które zmienia, uzupełnia lub kodyfikuje ustawodawstwo wymienione w ustępie 1.
- (3) Niniejsza umowa nie ma zastosowania do systemu świadczeń na rzecz ofiar wojny lub jej skutków.

Artykuł 3

Zakres podmiotowy

Niniejszą umowę stosuje się do:

1. osób, które podlegają lub podlegały ustawodawstwu jednej lub obu Umawiających się Stron;
2. członków rodziny lub innych osób, w takim zakresie, w jakim ich prawa pochodzą od praw osób, o których mowa w punkcie 1.

Artykuł 4
Równe traktowanie

Jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, przy stosowaniu ustawodawstwa jednej Umawiającej się Strony obywatele drugiej Umawiającej się Strony traktowani są na równi z obywatelami pierwszej Umawiającej się Strony.

Artykuł 5
Transfer świadczeń pieniężnych

- (1) Jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, świadczenia pieniężne nabyte zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, nie mogą być zmniejszane, zmieniane, zawieszane ani wstrzymywane z tego powodu, że osoba uprawniona ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.
- (2) Ustępu 1 nie stosuje się:
1. w Republice Bułgarii do: świadczeń pieniężnych z tytułu bezrobocia, zasiłków rodzinnych i emerytur niezwiązanych z zatrudnieniem;
 2. w Rzeczypospolitej Polskiej do: zasiłków z tytułu bezrobocia, zasiłków rodzinnych, rent socjalnych oraz świadczeń przyznawanych w szczególnym trybie lub w drodze wyjątku.

TYTUŁ II
USTAWODAWSTWO WŁAŚCIWE

Artykuł 6
Zasada ogólna

Osoby, do których stosuje się niniejszą umowę, podlegają ustawodawstwu dotyczącemu zabezpieczenia społecznego Umawiającej się Strony, na terytorium której pracują, z uwzględnieniem postanowień artykułu 7.

Artykuł 7
Zasady szczególne

- (1) W odniesieniu do zasady określonej w artykule 6, ustanawia się następujące zasady szczególne:
1. Pracownik zatrudniony w przedsiębiorstwie, którego siedziba znajduje się na terytorium jednej Umawiającej się Strony, delegowany przez to przedsiębiorstwo na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, w celu wykonywania pracy o charakterze przejściowym, podlega ustawodawstwu pierwszej Umawiającej się Strony przez okres delegowania, nie dłużej jednak niż 24 miesiące, jeżeli nie został on delegowany w miejsce innej osoby, której okres delegowania upłynął.
 2. Osoba pracująca na własny rachunek, wykonująca zwykle swą działalność na terytorium jednej Umawiającej się Strony, która przenosi czasowo tę działalność na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, podlega ustawodawstwu pierwszej Umawiającej się Strony przez okres wykonywania tej działalności nie dłużej jednak niż 12 miesięcy.
 3. Pracownik wykonujący pracę równocześnie na terytoriach obu Umawiających się Stron podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na terytorium której ma miejsce zamieszkania.
 4. Osoba pracująca na własny rachunek równocześnie na terytoriach obu Umawiających się Stron podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na terytorium której ma miejsce zamieszkania.

5. Osoba pracująca na własny rachunek na terytorium jednej Umawiającej się Strony, która równocześnie jest pracownikiem na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, podlega ustawodawstwu tej drugiej Umawiającej się Strony.
 6. Pracownik wchodzący w skład podróżującego personelu przedsiębiorstwa dokonującego na własny lub na cudzy rachunek międzynarodowych przewozów osób lub towarów koleją, drogą lądową, powietrzną lub rzeczną, podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na terytorium której ma siedzibę przedsiębiorstwo.
 7. Pracownik wykonujący pracę na pokładzie statku podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, pod banderą której statek pływa. Jeżeli jednak ten pracownik jest wynagradzany za tę pracę przez przedsiębiorstwo lub osobę mającą siedzibę na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, jeżeli zamieszkuje na jej terytorium.
 8. Członkowie personelu misji dyplomatycznych oraz urzędów konsularnych podlegają postanowieniom Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z dnia 18 kwietnia 1961 r. oraz Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z dnia 24 kwietnia 1963 r.
 9. Członkowie personelu administracyjnego, technicznego oraz pomocniczego misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych każdej z Umawiających się Stron mogą w ciągu trzech miesięcy począwszy od wejścia w życie niniejszej umowy lub w ciągu trzech miesięcy od dnia rozpoczęcia pracy na terytorium Umawiającej się Strony, gdzie wykonują swoją pracę, dokonać wyboru między stosowaniem ustawodawstwa jednej lub drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli są obywatelami Umawiającej się Strony, do której należy misja dyplomatyczna lub urząd konsularny.
 10. Osoby zatrudnione jako prywatna służba domowa członków misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych mają prawo wyboru, o którym mowa w punkcie 9, jeżeli są obywatelami Umawiającej się Strony, do której należy misja dyplomatyczna lub urząd konsularny.
 11. Urzędnicy państwowi jednej Umawiającej się Strony, oprócz wymienionych w punkcie 9, którzy są delegowani na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, podlegają ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, do której należy administracja, w której są zatrudnieni.
 12. Osoby delegowane przez jedną z Umawiających się Stron na terytorium drugiej Umawiającej się Strony w ramach misji współpracy podlegają ustawodawstwu Strony delegującej, chyba że porozumienia o współpracy stanowią inaczej.
- (2) Właściwe władze Umawiających się Stron lub instytucje przez nie wyznaczone mogą, za obopólną zgodą, ustanowić inne wyjątki lub zmienić te, które zostały przewidziane w ustępie 1.

TYTUŁ III

ŚWIADCZENIA RZECZOWE I PIENIĘŻNE

Rozdział 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 8

Sumowanie okresów ubezpieczenia

- (1) Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony uzależnia nabycie, zachowanie lub przywrócenie prawa do świadczeń rzeczowych lub pieniężnych, w tym emerytur i rent, od przebycia okresów ubezpieczenia, to właściwa instytucja tej Umawiającej się Strony uwzględnia, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, tak, jakby były okresami ubezpieczenia przebytymi zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, jeżeli okresy te się nie pokrywają.

- (2) Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony uzależnia nabycie prawa od emerytury lub renty od przebycia okresów ubezpieczenia w zawodzie objętym ubezpieczeniem w systemie specjalnym lub od wykonywania określonego zatrudnienia, to okresy ubezpieczenia przebyte w tym zawodzie lub w tym zatrudnieniu zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony są sumowane przy przyznawaniu tej emerytury lub renty.

Artykuł 9

Zmniejszanie, wstrzymanie lub zawieszenie świadczeń pieniężnych

Ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony dotyczące zmniejszania, wstrzymania lub zawieszania świadczeń pieniężnych w przypadku emerytów lub rencistów zatrudnionych lub osiągniętych określony poziom dochodów, jest wobec nich stosowane, nawet gdy są zatrudnieni albo osiągnęli określony poziom dochodów na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Rozdział 2

ŚWIADCZENIA RZECZOWE

Artykuł 10

Prawo do świadczeń rzeczowych

- (1) Jeżeli pracownik spełnia warunki do otrzymania świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony i został czasowo delegowany przez przedsiębiorstwo na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, w celu wykonywania tam pracy, zarówno on jak i towarzyszący mu członkowie rodziny mają prawo do otrzymania świadczeń rzeczowych natychmiast koniecznych dla ratowania zdrowia lub życia, udzielanych przez instytucję miejsca pobytu, zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję, na koszt właściwej instytucji.
- (2) Ustęp 1 stosuje się odpowiednio do osoby pracującej na własny rachunek, o której mowa w artykule 7 ustęp 1 punkt 2 niniejszej umowy.
- (3) Przy stosowaniu ustępu 1, przyznanie protez, sprzętu lub innych świadczeń rzeczowych o znacznej wartości zależy od zgody właściwej instytucji, chyba że przyznanie tego świadczenia rzeczowego nie może być odsunięte w czasie bez poważnego zagrożenia życia lub zdrowia osoby zainteresowanej.
- (4) Lista i wartość świadczeń, o których mowa w ustępie 3, są ustalane przez właściwe władze w porozumieniach administracyjnych, o których mowa w artykule 24 ustęp 1 niniejszej umowy.
- (5) Jeżeli pracownik spełnia warunki do otrzymania świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, to członkowie rodziny mający miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, którzy nie mają prawa do świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, mają prawo do świadczeń rzeczowych udzielanych przez instytucję ich miejsca zamieszkania zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję, na koszt właściwej instytucji.
- (6) Jeżeli osoba otrzymująca emeryturę lub rentę zgodnie z ustawodawstwami obu Umawiających się Stron ma prawo do świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, na terytorium której ma miejsce zamieszkania, osoba ta i zamieszkali z nią członkowie rodziny mają prawo do świadczeń rzeczowych udzielanych przez instytucję miejsca zamieszkania i na jej koszt, tak, jakby osoba ta była uprawniona do emerytury lub renty wyłącznie zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.
- (7) Jeżeli osoba otrzymująca emeryturę lub rentę zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, która ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony nie posiada prawa do świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, to osoba ta ma prawo do świadczeń rzeczowych przyznawanych przez instytucję miejsca zamieszkania zgodnie ze stosowanym przez tę instytucję ustawodaw-

stwem, na koszt właściwej instytucji. Zasadę tę stosuje się odpowiednio do członków rodziny osoby otrzymującej emeryturę lub rentę mających, tak jak i ona, miejsce zamieszkania na terytorium tej Umawiającej się Strony.

- (8) Jeżeli osoba otrzymująca emeryturę lub rentę zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, ma miejsce zamieszkania na terytorium tej Umawiającej się Strony i posiada prawo do świadczeń rzeczowych, to członkowie rodziny, którzy mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony i nie mają prawa do świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, mają prawo do świadczeń rzeczowych udzielanych przez instytucję ich miejsca zamieszkania, zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję, na koszt właściwej instytucji.
- (9) Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony przewiduje obowiązek opłacania składek od emerytury lub renty na pokrycie kosztów świadczeń rzeczowych, to na podstawie tego ustawodawstwa instytucja uprawniona do pobierania składek potrąca je z wypłacanej emerytury lub renty, jeżeli na podstawie ustępu 7 koszty świadczeń rzeczowych ponosi instytucja tej Umawiającej się Strony.
- (10) Właściwe władze Umawiających się Stron mogą, za obopólną zgodą, na nowe kategorie osób rozszerzyć uprawnienia do świadczeń rzeczowych.

Artykuł 11

Zwrot kosztów

Koszty świadczeń rzeczowych udzielonych przez instytucję jednej Umawiającej się Strony na rzecz instytucji właściwej drugiej Umawiającej się Strony, przy stosowaniu postanowień niniejszego rozdziału, są zwracane w sposób określony w porozumieniach administracyjnych, o których mowa w artykule 24 ustęp 1 niniejszej umowy.

Rozdział 3

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z TYTUŁU CHOROBY I MACIERZYŃSTWA

Artykuł 12

Wypłata świadczeń pieniężnych

Świadczenia pieniężne z tytułu choroby i macierzyństwa są wypłacane bezpośrednio przez właściwą instytucję tej Umawiającej się Strony, której ustawodawstwu podlega ubezpieczony w chwili nabycia prawa do tych świadczeń.

Rozdział 4

EMERYTURY I RENTY

Artykuł 13

Okresy ubezpieczenia krótsze niż 12 miesięcy

- (1) Jeżeli okres ubezpieczenia, przebyty zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, jest krótszy niż 12 miesięcy i na jego podstawie nie powstaje prawo do emerytury lub renty, właściwa instytucja drugiej Umawiającej się Strony uwzględni ten okres tak, jak okres ubezpieczenia przebyty zgodnie z jej ustawodawstwem.
- (2) Nie naruszając postanowień ustępu 1, okresy ubezpieczenia krótsze niż 12 miesięcy, przebyte zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron, są uwzględniane przez właściwą instytucję tej Umawiającej się Strony, w której powstaje prawo do emerytury lub renty. Jeżeli to prawo powstaje w obu Umawiających się Stronach, to okres ten jest uwzględniany tylko przez właściwą instytucję tej Umawiającej się Strony, gdzie ubezpieczony ostatnio opłacał składki, i traktowany jest jak okres ubezpieczenia przebyty zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 14

Określenie stopnia niezdolności do pracy

W celu przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy właściwa instytucja każdej z Umawiających się Stron określa stopień niezdolności do pracy zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Artykuł 15

Stosowanie ustawodawstwa bułgarskiego w zakresie emerytur i rent

- (1) Jeżeli są spełnione warunki dotyczące prawa do otrzymania emerytury lub renty zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim, bez względu na okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem polskim, właściwa instytucja określa prawo do emerytury lub renty oraz jej wysokość tylko na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim.
- (2) Jeżeli okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim są niewystarczające do nabycia prawa do emerytury lub renty, właściwa instytucja uwzględnia okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem polskim, z zastosowaniem artykułu 8 niniejszej umowy.
- (3) Wysokość emerytury lub renty ustala się zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim od dochodu, od którego zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne za bułgarskie okresy ubezpieczenia.

Artykuł 16

Stosowanie ustawodawstwa polskiego w zakresie emerytur i rent

- (1) Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem polskim prawo do emerytury lub renty powstaje bez uwzględnienia okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim, to właściwa instytucja ustala prawo do emerytury lub renty i oblicza jej wysokość tylko na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem polskim, chyba że wysokość emerytury lub renty obliczonej zgodnie z ustępem 2 będzie korzystniejsza.
- (2) Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem polskim prawo do emerytury lub renty powstaje dopiero po uwzględnieniu okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim, to właściwa instytucja:
 1. ustala teoretyczną kwotę emerytury lub renty, jaka przysługiwałaby w przypadku, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia zostały przebyte zgodnie z ustawodawstwem polskim;
 2. na podstawie teoretycznej kwoty emerytury lub renty, o której mowa w punkcie 1, ustala rzeczywistą kwotę świadczenia w oparciu o proporcję okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem polskim, do sumy wszystkich przebytych okresów ubezpieczenia.
- (3) Jeżeli ustawodawstwo polskie uzależnia przyznanie emerytury lub renty od warunku podlegania pracownika lub osoby pracującej na własny rachunek temu ustawodawstwu w momencie, w którym miało miejsce zdarzenie powodujące nabycie prawa do emerytury lub renty, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek podlegały ubezpieczeniu, w tym momencie, zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim.
- (4) Przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty uwzględnia się tylko okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem polskim.

Rozdział 5

ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKU PRZY PRACY LUB CHOROBY ZAWODOWEJ

Artykuł 17

Prawo do świadczeń

- (1) Prawo do świadczeń z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej ustala się zgodnie z ustawodawstwem, które miało zastosowanie w chwili zaistnienia wypadku albo w czasie wykonywania pracy, w wyniku której powstała choroba zawodowa.
- (2) Jeżeli osoba, podlegająca ustawodawstwu jednej Umawiającej się Strony, ulegnie wypadkowi przy pracy lub zapadnie na chorobę zawodową w czasie wykonywania pracy na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, otrzymuje świadczenia rzeczowe od instytucji miejsca pobytu tak, jakby była ona ubezpieczona w tej instytucji, zgodnie z obowiązującym tę instytucję ustawodawstwem na koszt instytucji właściwej. Postanowienia artykułu 10 ustęp 3 oraz ustępów 6–8 niniejszej umowy stosuje się odpowiednio.
- (3) Przy zwrocie kosztów poniesionych zgodnie z ustępem 2 stosuje się artykuł 11 niniejszej umowy.

Artykuł 18

Choroba zawodowa

- (1) Jeżeli przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony jest uzależnione od stwierdzenia choroby zawodowej po raz pierwszy na terytorium tej Umawiającej się Strony, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli choroba ta została stwierdzona po raz pierwszy na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.
- (2) Jeżeli przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony jest uzależnione od określonego czasu wykonywania pracy, która chorobę spowodowała, właściwa instytucja tej Umawiającej się Strony uwzględnia także okres wykonywania tego samego rodzaju pracy zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.
- (3) Jeżeli praca powodująca powstanie choroby zawodowej była wykonywana na terytoriach obu Umawiających się Stron świadczenia z tytułu tej choroby są przyznawane wyłącznie zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, na terytorium której praca ta wykonywana była ostatnio, o ile ubezpieczony spełnia warunki przewidziane w tym ustawodawstwie. Jeżeli zgodnie z tym ustawodawstwem nie posiada on prawa do świadczeń, prawo do świadczeń ustala się zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 19

Pogłębienie się choroby zawodowej

- (1) Jeżeli prawo do świadczeń z tytułu choroby zawodowej powstało zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, właściwa instytucja tej Umawiającej się Strony ponosi odpowiedzialność za wypłatę świadczenia z tytułu pogłębienia się choroby zawodowej, nawet jeżeli nastąpiło to w chwili, gdy osoba podlegała ustawodawstwu drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli nie wykonywała tam pracy narażającej ją na chorobę zawodową.
- (2) W przypadku pogłębienia się choroby zawodowej u osoby otrzymującej świadczenia z tytułu choroby zawodowej zgodnie z ustawodawstwem pierwszej Umawiającej się Strony, podczas wykonywania pracy, która może spowodować chorobę zawodową na terytorium drugiej Umawiającej się Strony:
 1. właściwa instytucja pierwszej Umawiającej się Strony nadal wypłaca przyznane świadczenie, nie uwzględniając pogłębienia się choroby zawodowej;

2. właściwa instytucja drugiej Umawiającej się Strony, której ustawodawstwu podlegała osoba w czasie wykonywania pracy mogącej spowodować pogłębienie się choroby zawodowej, przyznaje świadczenie w wysokości różnicy między wysokością świadczenia, do którego ma prawo po pogłębieniu się choroby zawodowej, a wysokością świadczenia, które przysługiwałoby przed pogłębieniem się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Artykuł 20

Stopień niezdolności do pracy

Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony przewiduje, że do ustalenia stopnia niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową uwzględnia się wcześniejsze wypadki przy pracy lub choroby zawodowe, to właściwa instytucja Umawiającej się Strony uwzględnia również wcześniejsze wypadki przy pracy lub choroby zawodowe nawet wówczas, gdy miały one miejsce w czasie stosowania ustawodawstwa drugiej Umawiającej się Strony.

Rozdział 6

ZASIŁKI RODZINNE

Artykuł 21

Prawo do zasiłków rodzinnych

- (1) Właściwa instytucja każdej z Umawiających się Stron ustala prawo do zasiłków rodzinnych i wypłaca je zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.
- (2) Jeżeli prawo do zasiłków rodzinnych przysługuje zgodnie z ustawodawstwami obu Umawiających się Stron, zasiłki są wypłacane przez właściwą instytucję Umawiającej się Strony, na terytorium której ma miejsce zamieszkania osoba, na którą przysługuje zasiłek rodzinny.

Rozdział 7

ZASIŁKI POGRZEBOWE

Artykuł 22

Prawo do zasiłku pogrzebowego

Właściwa instytucja każdej z Umawiających się Stron ustala prawo do zasiłku pogrzebowego i wypłaca go zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Rozdział 8

ZASIŁKI Z TYTUŁU BEZROBOCIA

Artykuł 23

Prawo do zasiłku z tytułu bezrobocia

- (1) Okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron są uwzględniane, w niezbędnym zakresie, przy ustalaniu prawa do zasiłku z tytułu bezrobocia zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, o ile osoba zainteresowana, bezpośrednio przed utratą pracy posiada okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.
- (2) Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony okres wypłacania zasiłku z tytułu bezrobocia zależy od długości okresu ubezpieczenia, ustęp 1 stosuje się odpowiednio.

- (3) Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony wysokość zasiłku z tytułu bezrobocia zależy od wysokości przychodu, od którego opłacono składki na ubezpieczenie od bezrobocia bierze się pod uwagę tylko przychód osiągnięty zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.
- (4) Jeżeli okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony zostały uwzględnione dla ustalenia prawa do zasiłku z tytułu bezrobocia zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, okres wypłaty zasiłku zostaje skrócony o okres, za który osoba bezrobotna otrzymywała zasiłek zgodnie z ustawodawstwem pierwszej Umawiającej się Strony.

TYTUŁ IV

POSTANOWIENIA RÓŻNE, PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Rozdział 1

POSTANOWIENIA RÓŻNE

Artykuł 24

Uprawnienia właściwych władz

- (1) Właściwe władze Umawiających się Stron zawierają porozumienia administracyjne konieczne do stosowania niniejszej umowy.
- (2) Właściwe władze Umawiających się Stron są obowiązane do:
 1. wyznaczenia instytucji łącznikowych;
 2. wzajemnego powiadamiania się w sprawie stosowania niniejszej umowy;
 3. wzajemnego informowania o zmianach w ustawodawstwie;
 4. wzajemnego udzielania pomocy i rozwijania możliwie szerokiej współpracy technicznej i administracyjnej dla stosowania niniejszej umowy.

Artykuł 25

Pomoc administracyjna i prawna

- (1) Właściwe władze, instytucje łącznikowe i właściwe instytucje Umawiających się Stron udzielają sobie wzajemnej pomocy przy wykonywaniu postanowień niniejszej umowy w taki sposób, jakby stosowały własne przepisy prawne. Pomoc ta jest bezpłatna.
- (2) Właściwe władze, instytucje łącznikowe i właściwe instytucje Umawiających się Stron mogą bezpośrednio kontaktować się ze sobą, jak również z każdą zainteresowaną osobą lub jej pełnomocnikiem.

Artykuł 26

Składanie dokumentów

- (1) Wnioski, zażalenia, odwołania oraz inne dokumenty, które zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony powinny być złożone w określonym terminie właściwej instytucji tej Umawiającej się Strony, są uważane za złożone w tym terminie, jeżeli w tym samym terminie zostały one złożone właściwej instytucji drugiej Umawiającej się Strony.
- (2) Wnioski, zażalenia, odwołania oraz inne dokumenty, o których mowa w ustępie 1, właściwa instytucja niezwłocznie przesyła do właściwej instytucji drugiej Umawiającej się Strony.
- (3) Wniosek o przyznanie świadczenia pieniężnego złożony zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony jest uważany za wniosek o przyznanie odpowiedniego świadczenia

zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli wnioskodawca poinformował lub z przedstawionej przez niego dokumentacji wynika, że był ubezpieczony zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, chyba że wnioskodawca wystąpi o odroczenie ustalenia prawa do emerytury lub renty zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron.

Artykuł 27

Zwolnienie z opłat i z uwierzytelniania dokumentów

- (1) Zwolnienia z opłat rejestracyjnych, księgowych, skarbowych i konsularnych lub innych podobnych, przewidziane w przepisach prawnych każdej z Umawiających się Stron, mają zastosowanie do świadectw i dokumentów wydawanych przez organy administracji i instytucje drugiej Umawiającej się Strony dla stosowania niniejszej umowy.
- (2) Świadectwa i dokumenty, jakie należy złożyć w celu stosowania niniejszej umowy, nie wymagają uwierzytelniania.

Artykuł 28

Uznawanie orzeczeń sądu i decyzji

- (1) Orzeczenia sądu i decyzje, wydane przez właściwe instytucje jednej Umawiającej się Strony, są uznawane przez drugą Umawiającą się Stronę.
- (2) Orzeczenia sądu i decyzje, o których mowa w ustępie 1, nie są uznawane, jeżeli takie uznanie byłoby sprzeczne z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.
- (3) Orzeczenia sądu i decyzje, uznane zgodnie z ustępami 1 i 2, są wykonywane przez drugą Umawiającą się Stronę zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 29

Badania lekarskie

Badania lekarskie, które są wymagane przez ustawodawstwo jednej z Umawiających się Stron, osób mających miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony przeprowadza instytucja miejsca zamieszkania lub pobytu na wniosek i na koszt właściwej instytucji. Koszty badań lekarskich nie są zwracane, jeżeli są wykonywane dla instytucji obu Umawiających się Stron.

Artykuł 30

Ochrona danych osobowych

- (1) Jeżeli zgodnie z niniejszą umową właściwe władze, instytucje łącznikowe lub właściwe instytucje jednej umawiającej się Strony przekazują dane osobowe właściwym władzom, instytucjom łącznikowym lub właściwym instytucjom drugiej Umawiającej się Strony, przekazanie to dokonywane jest zgodnie z przepisami prawnymi, które regulują ochronę danych osobowych Umawiającej się Strony dostarczającej dane. Każde późniejsze przekazywanie, przechowywanie lub niszczenie danych dokonywane jest zgodnie z przepisami prawnymi o ochronie danych obowiązującymi na terytorium Umawiającej się Strony przyjmującej.
- (2) Użycie danych osobowych dla innych celów niż dotyczące zabezpieczenia społecznego, zależy od zgody osoby zainteresowanej lub musi być zgodne z przepisami prawnymi Umawiającej się Strony.

Artykuł 31

Wypłata świadczeń pieniężnych

Właściwe instytucje każdej z Umawiających się Stron wypłacają świadczenia pieniężne na mocy niniejszej umowy bezpośrednio osobom uprawnionym mającym miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony w walucie rządowej swojego państwa, a w przypadku braku wymienialności tej waluty w innej walucie swobodnie wymienialnej.

Artykuł 32

Język

- (1) Dla stosowania niniejszej umowy właściwe władze, instytucje łącznikowe i właściwe instytucje Umawiających się Stron kontaktują się między sobą w języku rządowym każdej z Umawiających się Stron.
- (2) Wniosek lub dokument nie zostanie odrzucony na tej podstawie, że jest sporządzony w języku rządowym drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 33

Rozwiązywanie sporów

- (1) Spory powstałe w związku z interpretacją lub stosowaniem postanowień niniejszej umowy są rozwiązywane w drodze bezpośrednich negocjacji między właściwymi władzami Umawiających się Stron.
- (2) Jeżeli rozwiązanie sporu jest niemożliwe w trybie, o którym mowa w ustępie 1, na wniosek jednej lub obu Umawiających się Stron zostaje on poddany pod rozstrzygnięcie komisji arbitrażowej, której skład i zasady proceduralne są uzgadniane w drodze wspólnej decyzji obu Umawiających się Stron. Decyzje komisji arbitrażowej są wiążące i ostateczne.

Rozdział 2

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 34

Postanowienia przejściowe

- (1) Niniejsza umowa nie stanowi podstawy uznania roszczeń o wypłatę świadczeń pieniężnych za okres przed dniem jej wejścia w życie.
- (2) Okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron przed dniem wejścia w życie niniejszej umowy są uwzględniane przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń pieniężnych przyznawanych na mocy tej umowy.
- (3) Świadczenia pieniężne przyznane przed dniem wejścia w życie niniejszej umowy mogą być, na wniosek, ustalone ponownie, zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy, jeżeli jest to korzystniejsze dla wnioskodawcy. Jeżeli wniosek zostanie złożony w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie niniejszej umowy, świadczenia są przyznawane od dnia wejścia w życie niniejszej umowy.

Artykuł 35

Obowiązki umowy

- (1) Niniejsza umowa zostaje zawarta na czas nieokreślony. Każda z Umawiających się Stron może, w drodze notyfikacji, wypowiedzieć niniejszą umowę nie później jednak niż na trzy miesiące przed upływem roku kalendarzowego. Niniejsza umowa traci moc z dniem 1 stycznia roku następującego bezpośrednio po roku, w którym została wypowiedziana.
- (2) W przypadku wypowiedzenia niniejszej umowy wszystkie prawa nabyte na mocy jej postanowień zostają zachowane.

Artykuł 36
Podpisanie i ratyfikacja

- (1) Niniejsza umowa podlega ratyfikacji zgodnie z przepisami prawnymi każdej z Umawiających się Stron.
- (2) Umawiające się Strony informują się wzajemnie w drodze notyfikacji o zakończeniu procedur wymaganych dla wejścia w życie niniejszej umowy.
- (3) Niniejsza umowa wchodzi w życie pierwszego dnia trzeciego miesiąca następującego po dacie ostatniej notyfikacji, o której mowa w ustępie 2.
- (4) Z dniem wejścia w życie niniejszej umowy traci moc Umowa o współpracy w dziedzinie polityki społecznej między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Ludową Republiką Bułgarii, podpisana w Warszawie dnia 12 lipca 1961 r.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni przez swoje Rządy, podpisali niniejszą umowę.

SPORZĄDZONO w Sofii dnia 9 czerwca 2005 r., w dwóch oryginalnych egzemplarzach, każdy w językach polskim i bułgarskim, przy czym oba teksty mają jednakową moc.

Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 28 lipca 2006 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Kaczyński*

L.S.

Prezes Rady Ministrów: *K. Marcinkiewicz*